

MEMÒRIA Andreu Prunera i Júlia Albacar, col·laboradors del SETMANARI L'EBRE, i David Barreda, autors d'un treball inèdit sobre la fossa de Móra d'Ebre

'La llibreta del Dr. Gras': l'horror de Santa Magdalena en un documental

Terres de l'Ebre Ò.M.J.

El mas de Santa Magdalena de Baix -a les acaballes de la serra de Cavalls- va ser habilitat com un hospital de rereguarda l'any 1938 i rebia combatents provinents del front de l'Ebre. Molts d'ells havien de ser intervinguts d'urgència. Alguns no sobreviuen o hi arribaven ja morts, i eren enterrats en una parcel·la darrere de la masia. Les llibretes que el doctor Miquel Gras utilitzava durant les seues estades a Santa Magdalena i altres hospitals durant la Guerra han permès conèixer la identitat dels soldats que tractava, la seua data d'arribada, el diagnòstic, les cures que els aplicava i també la data d'evacuació o defunció. Gràcies al manuscrit, es va poder conèixer, per exemple, que el soldat Josep Aubeso va ser atès a Santa Magdalena i hi va perdre

la vida. Ara, se n'han pogut identificar les restes, les d'un dels 177 cossos trobats a la fossa de Móra -la més gran oberta fins ara a Catalunya- i s'han pogut tornar a la família. El seu net, Roger Roig, és una de les veus destacades del documental *La llibreta del Dr. Gras*, de Júlia Albacar i David Barreda -integrants de la productora Vent de Dalt- i Andreu Prunera, que es va presentar dimecres a Tortosa i que es projectarà en preestrena el 30 de setembre al Poble Vell de Corbera, en el marc de la mostra de cinema Front. De 54 minuts de durada, **"és una història circular en què diverses veus [familiars, historiadors, arqueòlegs o antropòlegs] expliquen el procés de recuperació de restes"**, resumix Albacar, que destaca que **"no existia un documental d'estes característiques a les Terres de l'Ebre"**. El procés recollit inclou la documenta-

Andreu Prunera, Júlia Albacar i David Barreda, amb la imatge d'un tràiler del documental al fons.

ció, les excavacions o el funcionament del Banc d'ADN, entre altres. Només se n'han pogut identificar dos, de cossos, per la qual cosa els autors reivindiquen el seu treball com una aposta conscient sobre un tema recurrent a les Terres de l'Ebre: la memòria al voltant de la Batalla de l'Ebre. Així ho va expressar Andreu Prunera: **"Som un territori amb singularitats, i la memòria històrica també ho és. I n'hem de continuar parlant, perquè el dia que ho dixem de fer deixarà de ser important i els governs podran fer el que vulguen"**, en contraposició amb la implicació actual de la Generalitat amb el Pla de Fosses.

Per la seua banda, David Barreda també va explicar que els creadors

del documental han buscat la col·laboració d'altres professionals i artistes del territori, com seria el cas de Jordi Gómez, responsable de la banda sonora, que inclou una cançó de Pili Cugat i Carlos Luprian, o Àlex Basterra, creador del cartell. Barreda, que s'ha encarregat de la part més tècnica de l'elaboració, no va estalviar, però, una reflexió. La primera excavació va fer aigües, i va ser el testimoni d'un home de Móra i imatges antigues d'un fotògraf canadenc les que van permetre acotar la fossa de l'horror, però en realitat hi havia més gent -iniciada Barreda- que durant anys, tot i saber que allà hi havia desenes d'inocents inhumats, es va aferrar al silenci. **"És un treball de memòria que**

posa l'accent en la necessitat de reparació dels desapareguts", conclou Prunera. Tant ell com Albacar són col·laboradors habituals d'este periòdic.

El documental també inclou, amb una dramatització, testimonis d'infermeres que van treballar en els hospitals de campanya de la rereguarda, entre els quals, Santa Magdalena, recollits en un llibre per la catedràtica d'Infermeria de Barcelona Roser Valls. **"Eren les que agafaven de la mà els soldats de 16 anys que morien cridant les seues mares"**, expressa amb duresa Albacar. La idea és presentar el documental a diversos festivals i projectar-lo per tot el territori. ■